

David Claerbout

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΓΙΑ ΜΑΘΗΤΕΣ
ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

Το Εθνικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης
επιχορηγείται από το Υπουργείο Πολιτισμού

Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα για Μαθητές Δημοτικού

Οργάνωση

Εθνικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης

Επιμέλεια-Υλοποίηση

Μαρίνα Παπασωτηρίου

Σχεδιασμός εντύπου

Θύμιος Πρεσβύτης, Θοδωρής Αναγνωστόπουλος (Peak Advertising)

Εκτύπωση

Πέργαμος ΑΒΕΕ

Το έντυπο αυτό δημιουργήθηκε με αφορμή
την έκθεση **David Claerbout**, που παρουσιάστηκε στο Ωδείο Αθηνών
από 30 Σεπτεμβρίου έως 7 Δεκεμβρίου 2008.

© ΕΜΣΤ 2008

ΕΜΣΤ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

ΕΘΝΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

Κτίριο Ωδείου Αθηνών, Βασ. Γεωργίου Β 17-19 & Ρηγίλλης

(είσοδος επί της οδού Ρηγίλλης)

Τηλ.: 210 9242111-2, Φαξ: 210 9245200

E-mail: eduprograms1@emst.gr

www.emst.gr

<http://www.fixit-emst.blogspot.com/>

David Claerbout

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΓΙΑ ΜΑΘΗΤΕΣ
ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

ΕΜΣΤ

Λίγα λόγια για τον David Claerbout (Ντάβιντ Κλέρμπαουτ)

Ο Ντάβιντ Κλέρμπαουτ γεννήθηκε στο Βέλγιο το 1969. Ανήκει στους σύγχρονους βιντεοκαλλιτέχνες που στα έργα τους πειραματίζονται με τον χρόνο και τη διάρκεια.

Η έννοια του χρόνου έχει απασχολήσει πολλούς καλλιτέχνες και ανθρώπους που ασχολούνται με τον κινηματογράφο. Με την ανακάλυψη της κινούμενης εικόνας, η έννοια του χρόνου άλλαξε και δόθηκαν ευκαιρίες για νέους πειραματισμούς. Τα τελευταία χρόνια, με τις νέες ψηφιακές τεχνολογικές εξελίξεις, οι καλλιτέχνες διαπραγματεύονται τον χρόνο με πολλούς τρόπους: επιβραδύνουν και επιταχύνουν τα έργα, τα παρουσιάζουν σε συνεχή επανάληψη, τα παίζουν σε αντίστροφη κίνηση, παγώνουν τις εικόνες τους κ.τ.λ. Με αυτόν τον τρόπο δίνουν νέο νόημα στην αναπαράσταση της πραγματικότητας. Ο Ντάβιντ Κλέρμπαουτ δημιουργεί έργα που συνδυάζουν στοιχεία από τη φωτογραφία και

τον κινηματογράφο, με τη βοήθεια της ψηφιακής τεχνολογίας. Χρησιμοποιεί εικόνες που έχει βρει, φωτογραφίες από προσωπικά αρχεία, ιστορικές φωτογραφίες, τις οποίες επεξεργάζεται ψηφιακά ενσωματώνοντας νέο υλικό και δίνοντας κίνηση σε μια συγκεκριμένη περιοχή της αρχειακής φωτογραφίας. Για να το πετύχει αυτό, χρησιμοποιεί ψηφιακά μέσα που του επιτρέπουν να απομονώσει το σημείο και στη συνέχεια να αλλάξει τις ψηφίδες της ηλεκτρονικής εικόνας.

Τα έργα του Κλέρμπαουτ κινούνται ανάμεσα στη φωτογραφία και στον κινηματογράφο, στην ακινησία και στην κίνηση, στο παρελθόν και στο παρόν.

Cat and Bird in Peace, 1996

Το έργο *Cat and Bird in Peace* (2006) είναι ένα μονοπλάνο. Ο καλλιτέχνης βιντεοσκοπεί μια γάτα και ένα πουλί που κάθονται ειρηνικά το ένα δίπλα στο άλλο για επτά περίπου λεπτά. Μέσα σε αυτό το διάστημα δεν συμβαίνουν πολλά. Ωστόσο, η ηρεμία που επικρατεί δημιουργεί μια τρομερή ένταση λόγω της πιθανής βίας που μπορεί, ανά πάσα στιγμή, να ξεσπάσει ανάμεσα στα δύο ζώα. Η ήρεμη συνύπαρξη που αναφέρεται στον τίτλο του έργου (Γάτα και Πουλί σε ειρηνική συνύπαρξη), υπαινίσσεται και το αντίθετο λόγω της επικινδυνότητας της κατάστασης.

The Stack, 2002

Στο *The Stack*, ο χρόνος μοιάζει να περνάει πολύ αργά καθώς η κίνηση στην εικόνα είναι σχεδόν ανεπαίσθητη. Ο θεατής χρειάζεται να παραμείνει για ώρα μπροστά στην προβολή, προκειμένου να εντοπίσει το θέμα του Κλέρμπαουτ στο έργο.

Για τριάντα έξι λεπτά παρατηρούμε το ηλιοβασίλεμα μέσα από ένα σύμπλεγμα οδικών αερογεφυρών του Τέξας. Καθώς ο ήλιος φωτίζει το τιμεντένιο αρχιτεκτονικό τοπίο, η σκιά του φωτός μετακινείται με την κίνηση του ήλιου, μέχρι που κάποια στιγμή διακρίνουμε έναν άστεγο να κοιμάται στο πρώτο επίπεδο της σύνθεσης. Ο άνθρωπος αυτός φανερώνεται μόνο ενάμισι λεπτό, την ώρα που η σκιά του ήλιου τον προσπερνάει και τον αποκαλύπτει.

Ο καλλιτέχνης λέει για το έργο αυτό:

«Αποπειράθηκα να χρησιμοποιήσω ένα θέμα προβληματικό στη ζωγραφική, τον άστεγο, έναν άνθρωπο που η κοινωνία τον απορρίπτει και έρχεται αντιμέτωπος με την ουδετερότητα του χρόνου που περνά. Και όμως, η στιγμή που τον αγγίζει ο ήλιος δεν είναι αρκετά μεγαλειώδης ώστε να τον αναγάγει σε πραγματικό θέμα. Το ερώτημά μου είναι το ακόλουθο: πώς το πέρασμα του χρόνου συνεργεί με μια ανάγνωση της ιστορίας;»

Piano Player, 2002

Στο έργο *Piano Player* παρακολουθούμε μια γυναίκα να τρέχει μέσα στη βροχή πηγαίνοντας προς το σπίτι της. Την ώρα που ανεβαίνει τις σκάλες για να πάει στο διαμέρισμά της, έλκεται από τη μουσική που ακούγεται, κοντοστέκεται και μπαίνει στο διαμέρισμα απ' όπου προέρχεται η μουσική. Εκεί βλέπει μια νεαρή κοπέλα να παίζει πιάνο. Την παρατηρεί με προσοχή για λίγη ώρα και μετά αποχωρεί κάπως ταραγμένη, βγαίνοντας πάλι έξω στη βροχή. Στο επτάλεπτο αυτό βίντεο δεν καταλαβαίνουμε γιατί η κοπέλα αποφάσισε να αλλάξει προορισμό. Μπορούμε να υποθέσουμε ότι η μουσική του πιάνου άλλαξε την ψυχολογία της, ή να δώσουμε οποιαδήποτε άλλη ερμηνεία, αλλά στην πραγματικότητα δεν μπορούμε να γνωρίζουμε την αιτία της δράσης της.

Είτε πρόκειται για μια φωτογραφία, είτε για μια ταινία μικρού μήκους, ο Κλέρμπαουτ δεν προσδιορίζει με σαφήνεια το θέμα του έργου του στον θεατή αλλά τον αφήνει να αναζητήσει τις δικές του πιθανές αφηγήσεις.

Bordeaux Piece, 2004

Το *Bordeaux Piece* είναι ένα έργο, όπου το βασικό θέμα είναι το πέρασμα του χρόνου και έχει τα στοιχεία μιας κινηματογραφικής ταινίας. Διαρκεί δεκατρείς ώρες και σαράντα τρία λεπτά κατά τα οποία επαναλαμβάνεται η ίδια ιστορία η οποία έχει γυριστεί μέσα στη διάρκεια της ημέρας, από νωρίς το πρωί μέχρι τη δύση του ήλιου.

Τρεις ηθοποιοί παίζουν μια σκηνή αγάπης και προδοσίας ανάμεσα στον πατέρα, στο γιο και στην ερωμένη του γιου. Αυτή η σκηνή επαναλαμβάνεται καθώς η μέρα προχωράει. Λόγω της συνεχούς επανάληψης και καθώς τίποτα το διαφορετικό δεν συμβαίνει, αυτή η υπόθεση φαίνεται ασήμαντη. Τελικά αυτό το οποίο είναι σημαντικό στο έργο είναι η αλλαγή της ατμόσφαιρας που επιβάλλει το πέρασμα του χρόνου. Το φως και η φύση γίνονται τα κυρίαρχα στοιχεία της ταινίας και όχι η ιστορία που εκτυλίσσεται.

Ο ήχος στο έργο αυτό περιλαμβάνει δυο στοιχεία. Ένας θεατής που θέλει να σταθεί και να δει μπορεί να βάλει ακουστικά και να απομονωθεί, όπως σε μια κινηματογραφική αίθουσα· ενώ ο θεατής-περιπατητής ακούει τον ήχο από τα μεγάφωνα στην αίθουσα. Σ' αυτό το δεύτερο ήχο, ακούγονται κελαηδήματα πουλιών, από την περιβάλλουσα εξοχή.

Shadow Piece, 2005

Για το έργο *Shadow Piece* (2005) ο ίδιος ο Κλέρμπαουτ σε μία συνέντευξή του λέει:

«Έχω μια συλλογή ανώνυμων φωτογραφιών, ανάμεσα στις οποίες αναζητούσα μια εικόνα της νεωτερικότητας με πολύ ισορροπημένη σύνθεση. Επεξεργάστηκα κάποιες λεπτομέρειες της εικόνας αυτής και τη χώρισα στα δυο: το πάνω μέρος και το κάτω μέρος. Το κάτω μέρος δεν το άγγιξα, μόνο το πάνω. Πράγματι, κινηματογράφησα κάποιους ανθρώπους στο στούντιό μου, προκειμένου να ενσωματώσω τα πλάνα αυτά στο πάνω μέρος. Το αποτέλεσμα αυτής της μείξης σε ένα πρώτο επίπεδο είναι ότι βλέπετε κάποιους ανθρώπους να προσπαθούν να μπουν σε ένα γυάλινο, εντελώς διάφανο κτίριο (αλλά και σε μια παλιά φωτογραφία επίσης). Στην πραγματικότητα όμως, τα μόνα αντικείμενα που καταφέρνουν να μπουν είναι οι σκιές τους.»

Sections of Happy Moment, 2007

Στο *Sections of a Happy Moment* (2007) 180 ασπρόμαυρες φωτογραφικές εικόνες συνθέτουν μια προβολή διαφανειών. Οι φωτογραφίες παρουσιάζουν μια οικογένεια Κινέζων να παίζουν μπάλα στον υπαίθριο χώρο ενός συγκροτήματος κατοικιών.

Ο Κλέρμπαουτ, όπως το συνηθίζει, βρήκε κάποιες φωτογραφίες που τον ενδιέφεραν, επισκέφτηκε το μέρος που απεικονίζεται και στη συνέχεια φωτογράφησε τη δράση των ανθρώπων στο στούντιό του. Μετά, επεξεργάστηκε τις φωτογραφίες της δράσης και τις ενσωμάτωσε στις φωτογραφίες του χώρου.

Στο έργο ο καλλιτέχνης θέλει να συλλάβει μια συγκεκριμένη χρονική στιγμή. Εδώ, ο χρόνος μοιάζει μετέωρος, σαν να έχει σταματήσει προσωρινά. Παρόλο που ο τίτλος του έργου θα μπορούσε να μεταφραστεί «Αποσπάσματα μιας ευτυχισμένης στιγμής», η ατμόσφαιρα που εκπέμπει το έργο είναι αρκετά μελαγχολική ενώ οι άνθρωποι φαίνονται να μην είναι εναρμονισμένοι με το περιβάλλον τους και τελικά αυτή η στιγμή να μην είναι και τόσο ευτυχισμένη.

Long Goodbye, 2007

Το *Long Goodbye* είναι ένα έργο που 'ενώνει' δύο διαφορετικούς χρόνους. Μια γυναίκα που βγαίνει από ένα σπίτι κινηματογραφείται σε αργή κίνηση ως τη στιγμή που κάνει ένα νεύμα στην κάμερα και, ξαφνικά, η εγγραφή επιταχύνεται. Όσο προχωράει η ταινία, οι σκιές των δέντρων μεγαλώνουν καθώς πέφτουν πάνω στον τοίχο του σπιτιού, μέχρι που και οι τελευταίες σκιές χάνονται μέσα στο σκοτάδι.

Από οχτώ ώρες γύρισμα έχουν μείνει 45 λεπτά προβολής, που δείχνουν τις σκιές, τις φυλλωσιές των δέντρων σε γρήγορη κίνηση, ως την ώρα που πέφτει η νύχτα και το απόλυτο σκοτάδι. Στο έργο αυτό συνυπάρχουν δύο διαφορετικοί χρόνοι: ο φυσικός χρόνος και ο χρόνος στον οποίο εκτυλίσσεται το θέμα του έργου.

Dancing Couples, 2008

Στο έργο παρακολουθούμε νεαρά αγόρια να χορεύουν σε μία πολύ αργή κίνηση.

Ο Κλέρμπαουτ εμπνεύστηκε για το συγκεκριμένο έργο από μία φωτογραφία του 1940 η οποία δείχνει δύο ζευγάρια να χορεύουν αντικρυστά. Αυτό που τον ενδιέφερε στη συγκεκριμένη φωτογραφία ήταν το βλέμμα των αγοριών που χορεύουν αλλά και το φως από το φλας της φωτογραφικής μηχανής που φαίνεται ξεκάθαρα.

Αποφάσισε να χρησιμοποιήσει αυτό το φως του φλας, να το ζωντανέψει και να το ρίχνει στα πρόσωπα των αγοριών με ελάχιστες κινήσεις και αλλαγές, καθώς αυτά χορεύουν. Δημιουργεί έτσι με το φως την αίσθηση της κίνησης και του περάσματος του χρόνου.

Το έργο όμως αποπνέει μια μυστηριώδη αίσθηση μελαγχολίας, όπως νιώθουμε όταν χάνουμε παλιά πράγματα, μία φωτογραφία, ένα αντικείμενο, κάτι αγαπημένο.

Θέματα για συζήτηση

- Για ποιο λόγο πιστεύετε πως ο Κλέρμπαουτ προτιμά να ενσωματώνει μία αργή και ανεπαίσθητη κίνηση στα έργα του; Πόσο διαφορετικά πιστεύετε ότι θα ήταν αυτά αν έπαιζαν σε κανονική ταχύτητα;
- Συγκρίνετε τα έργα του Κλέρμπαουτ με τις εικόνες που βλέπετε καθημερινά στην τηλεόραση. Σκεφτείτε πώς ο καλλιτέχνης αντιστέκεται στην ταχύτητα τηλεοπτικής οθόνης και πώς υποβάλλει τον θεατή του έργου του σε έναν άλλο ρυθμό.
- Στο έργο *Bordeaux Piece* το ηλιακό φως που αλλάζει γίνεται πρωταγωνιστής. Ο καλλιτέχνης θέλει να συλλάβει τις αλλαγές στο φως της ημέρας και να δημιουργήσει ατμόσφαιρα στο έργο του. Με παρόμοιο τρόπο δούλεψαν και οι Ιμπρεσιονιστές

ζωγράφοι, ζωγραφίζοντας το ίδιο τοπίο σε διαφορετικές στιγμές της ημέρας στην προσπάθειά τους να αιχμαλωτίσουν την κίνηση του χρόνου.

- Ποια σχέση μπορεί να έχει το έργο του Κλέρμπαουτ με τη ζωγραφική;
- Πιστεύετε ότι το *Bordeaux Piece* είναι ένα “ιμπρεσιονιστικό έργο”;
- Παρατηρήστε τα έργα που έχουν έντονο αρχιτεκτονικό στοιχείο, όπως το *Shadow Piece* και το *Sections of Happy Moment*. Ποια συναισθήματα σας δημιουργούν τα κτίρια στα έργα; Ελευθερίας ή εγκλωβισμού; Πώς εντάσσονται οι άνθρωποι μέσα σε αυτά;

ISBN: 978-960-8349-29-2
TIMH: 3 €